

Leeftijdscriminatie ervaren door oudere werknemers

Leeftijdscriminatie is een van de meest veelvoorkomende vormen van discriminatie waar Nederlanders mee te maken krijgen. Voor werkenden stijgt vooral vanaf leeftijd 50 de kans om leeftijdscriminatie op de arbeidsmarkt te ervaren. Dit komt vooral voor bij het solliciteren naar nieuw werk.

Onderscheid maken op basis van leeftijd op de arbeidsmarkt is verboden volgens artikel 1 van de Nederlandse Grondwet, maar ook op basis van de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid (WGBL). Toch voelen veel mensen zich gediscrimineerd op basis van hun leeftijd. Volgens een recent SCP-rapport is leeftijdscriminatie zelfs de meest voorkomende vorm van discriminatie in Nederland. Net als andere vormen van discriminatie kan leeftijdscriminatie expliciet zijn, maar manifesteert het zich vaker impliciet. Zo toonde onderzoek in opdracht voor het College voor de Rechten van de Mens dat in 2019 in 0,2 procent van alle vacatureteksten sprake was van expliciete leeftijdscriminatie (bijvoorbeeld, "je bent niet ouder dan 25"), en in 3,1 procent van de vacatureteksten sprake was van impliciete leeftijdscriminatie (bijvoorbeeld, "je bent student" of "je hebt maximaal twee jaar werkervaring").

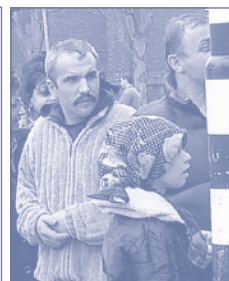
Leeftijdscriminatie beperkt zich natuurlijk niet tot vacatureteksten; het lijkt zich vooral te uiten in ongelijke behandeling door werkgevers. Zo kunnen ouderen, en soms ook jongeren, minder vaak worden uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek, of na een gesprek om onduidelijke redenen de baan niet krijgen. In individuele gevallen is leeftijdscriminatie dan doorgaans niet te bewijzen, maar als er in de samenleving sprake is van een patroon waarbij gekwalificeerde ouderen minder kans maken

op een baan, is er op dat niveau duidelijk sprake van leeftijdscriminatie.

In februari 2020 vroeg het NIDI 1.566 werkenden tussen de 40 en 68 jaar of, en in welke gevallen, men in de laatste vijf jaar leeftijdscriminatie op de arbeidsmarkt heeft ervaren. Ter verduidelijking: alleen mensen met werk (in loondienst of als freelancer) zijn ondervraagd. Vermoedelijk zijn de ervaringen met leeftijdscriminatie nog een stuk groter onder mensen die werkloos zijn en actief werk zoeken, alleen al omdat zij vaker in de positie komen om afgewezen te worden. De resultaten van dit onderzoek tonen duidelijk aan dat de ervaring met leeftijdscriminatie op de arbeidsmarkt stijgt naarmate men ouder is (zie figuur). Opvallend is dat de groep van 55 tot 59 jaar even vaak (18%) te maken heeft met leeftijdscriminatie als de groep van 50 tot 54 jaar. Dit suggereert dat veel werkgevers de leeftijd van 50 jaar zien als een soort ankerpunt, waarna iemand als 'oud' wordt gezien. Eenzelfde soort effect lijkt op te treden bij de leeftijd 60 (23%). Ook opvallend is dat mensen van 65 jaar en ouder juist minder te maken hebben met leeftijdscriminatie (13%), zelfs minder dan de 50- tot 60-jarigen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat werkende 65-plussers zich in de laatste fase van hun carrière bevinden, niet meer op zoek zijn naar ander werk, en daardoor minder leeftijdscriminatie ervaren. Leeftijdscriminatie wordt door alle

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Een abonnement op DEMOS is gratis. U kunt uw aanvraag indienen via: demos@nidi.nl of via onze site: nidi.nl/nl/demos/

Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen dient men een volledige bronvermelding te gebruiken. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry van Dalen, hoofdredacteur Nico van Nimwegen, redacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Jaap Oude Mulders, redacteur Fanny Janssen (RUG), redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	demos.nidi.nl/ / www.nidi.nl
Abonnementen	gratis
Druk	Koninklijke Van der Most
Opmaak	www.up-score.nl

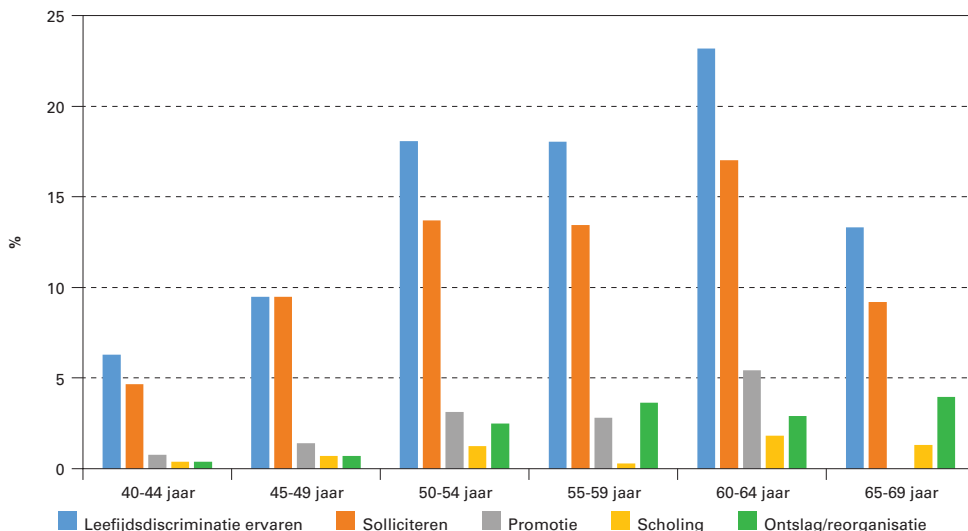
leeftijdsgroepen veruit het vaakst ervaren bij het solliciteren naar werk. In andere situaties, zoals bij het al dan niet krijgen van promotie, de toegang tot scholing op het werk, of bij ontslag of reorganisatie werd veel minder vaak leeftijdscriminatie ervaren. Dit komt vermoedelijk doordat werknemers, wanneer zij eenmaal binnen zijn bij een organisatie, hun waarde hebben kunnen bewijzen en minder snel dan bij een sollicitatie afgerekend worden op een oppervlakkig kenmerk zoals leeftijd.

Jaap Oude Mulders, NIDI-KNAW en Rijksuniversiteit Groningen, e-mail: oudemulders@nidi.nl

LITERATUUR:

- Andriessen, I., J. Hoegen Dijkhof, A. van der Torre, E. van den Berg, I. Pulles, J. Iedema en M. de Voogd-Hamelink (2020), *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Fokkens, A., en C.J. Beukeboom (2020), *Leeftijdscriminatie in vacatureteksten: Een herhaalde geautomatiseerde inhoudsanalyse naar verboden leeftijd-gerelateerd taalgebruik in vacatureteksten uit 2017 en 2019*. Rapport in opdracht van het College voor de Rechten van de Mens. Amsterdam: Vrije Universiteit.

Ervaringen met leeftijdscriminatie op de arbeidsmarkt van werkenden, naar leeftijdscategorie

Noot: De linkerbalk geeft het ervaren van leeftijdscriminatie weer. De overige vier balken zijn de situaties waarin men leeftijdscriminatie heeft ervaren. Elke persoon kon meerdere situaties aankruisen.

Bron: LISS-panelonderzoek 'Langer doorwerken en pensioen' in opdracht van NIDI.